

Esport segur →

(Re) conèixer, parlar i actuar

Guia breu

Títol: Esport segur. (Re)conèixer, parlar i actuar

Subtítol: Guia breu

© Generalitat de Catalunya

Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física

Consell Català de l'Esport

Av. Països Catalans, 40-48 | 08950 Esplugues de Llobregat

www.gencat.cat/esports

Autoria

Consell Català de l'Esport - Generalitat de Catalunya

Disseny i maquetació: metodo A.P.M.P.

Dipòsit legal

B 13980-2024

Index →

Presentació	4
Context, objectius i persones destinatàries	5
Conceptes: violència, agressió i assetjament sexual	6
Formes de violència sexual	8
_Prevalença de les respostes més freqüents segons la forma de violència interpersonal contra nens, nenes i adolescents (IVAC)	10
Detecció i visibilització: <i>grooming process</i>	12
Prevenició de les violències sexuals	
_Situacions de risc i accions preventives a les entitats esportives	13
_Recomanacions per a la prevenició	17
Actuacions des de les entitats esportives	
_Pautes orientatives d'actuació davant de la revelació de casos de violència sexual	18
_Actuacions per treballar la prevenició i la detecció de la violència sexual	19
Línies i serveis d'atenció de la Generalitat de Catalunya	20
Entitats de referència i assessorament	22

Presentació

És innecessari i, a la vegada, molt necessari. I per què, aquesta dualitat? Perquè, malauradament, avui dia encara hem de publicar guies com la que teniu a les mans per dir ben alt que **volem practicar un esport lliure de qualsevol tipus de violència**. Sembla una obvietat i, per tant, innecessari que hàgim de reivindicar que volem sentir seguretat mentre gaudim del nostre esport preferit, però la realitat que tenim és una altra.

Cal vetllar perquè la pràctica esportiva i l'activitat física estiguin exemptes de violència. Per això, des d'**Esportcat** hem elaborat **aquesta guia breu Esport segur, (Re)conèixer parlar i actuar**, una actualització de la que vam publicar l'any 2020 i que volem que serveixi perquè es parli, s'actui i s'ajudi a **obrir la mirada**. A conèixer i reconèixer una problemàtica que, malauradament, és d'actualitat.

L'esport ha de ser un **espai segur i garant de drets**. A més, té la capacitat d'influir en la societat perquè genera una gran cohesió social i afavoreix la convivència. **L'esport és educatiu**, ha d'actuar com a protector per a grans i petits perquè és un bé essencial. **És salut i benestar físic i emocional** per a les persones. En tot això, la violència no hi té cabuda. I és responsabilitat de tots els agents que intervenen en el sistema esportiu d'una manera o una altra trencar el silenci i ser part del canvi que reclamem a la societat.

Per saber com intervenir adequadament davant una situació de violència a l'esport, des del Govern també **hem impulsat el Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu**, que proposa recursos i accions per a la **prevenció, la detecció i l'actuació** en aquests casos.

És un gran repte per a tothom aconseguir que aquesta guia sigui del tot innecessària. Per fer-ho possible, **hem de continuar treballant perquè l'esport sigui segur** i perquè tots els i les esportistes, personal tècnic, entrenadors i entrenadores i aficionats i aficionades només ens hàgim de preocupar de ser feliços mentre practiquem o veiem una competició esportiva.

Anna Caula i Paretas
Secretària general de
l'Esport i de l'Activitat Física
 Generalitat de Catalunya

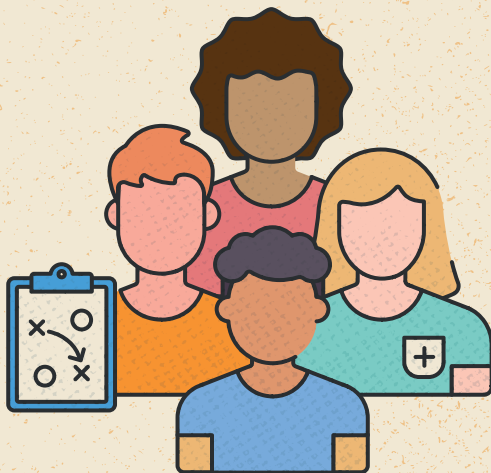
Context, objectius i persones destinatàries

El **contacte corporal** és un element essencial en l'activitat física i l'esport. La millora del rendiment de l'esportista comporta canvis i usos corporals que inevitablement impliquen contacte entre esportistes, entrenadors o entrenadores, família, personal mèdic i altres especialistes. El contacte físic, la proximitat corporal, tocar, donar copets o abraçar són accions que formen part de l'**univers conductual de l'esport**. Sense contacte físic, l'expressió dels nostres sentiments (d'alegria, de suport, d'equip, etc.) no seria la mateixa. Entrenar i competir construeix una relació mental, social i emocional entre esportistes, entrenadors i entrenadores, i entre representants i dirigents de les entitats.

Els contactes corporals, així com l'exteriorització de moltes expressions emocionals, no han de ser una acció tabú ni tampoc una acció reprimida en el món de l'esport. Tanmateix, és important reflexionar, compartir i debatre sobre aquells que considerem **contactes físics saludables i respectuosos** i aquells que constitueixen una agressió sexual en la nostra cultura esportiva.

En un món de significats canviants, la població adulta ha de ser èticament conscient i capaç de **reconèixer els comportaments inapropiats** i tenir la capacitat i el valor d'actuar. **Les violències sexuals afecten la infància, l'adolescència, joves i persones adultes i tenen un impacte emocional i jurídic diferent en cada edat i cada persona.**

Aquesta guia s'adreça a tots els agents que formen part del sistema esportiu: pares i mares, professorat, personal tècnic, d'administració, de manteniment de les instal·lacions esportives, esportistes, personal directiu i altres persones amb responsabilitats en l'àmbit de l'esport per a infants i adolescents. Vol esdevenir una eina de referència per a la prevenció, la detecció i l'**abordatge de la violència sexual en contextos esportius** per tal de fer un esport català segur i lliure de violències sexuals en totes les seves manifestacions.

Conceptes: violència, agressió i assetjament sexual

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) defineix la **violència sexual** d'aquesta manera: «tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o les insinuacions sexuals no desitjats, o les accions per comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona mitjançant coacció per part d'una persona, amb independència de la relació d'aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball». La Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista¹, defineix els conceptes següents:

Violència sexual:

«acte de **naturalesa sexual no consentit**, inclosa l'**exhibició**, l'**observació** i la **imposició**, per mitjà de **violència**, d'**intimidació**, de **prevalença** o de **manipulació emocional**, de **relacions sexuals**, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu». La definició es fa extensiva als actes no consentits pels homes adults o menors d'edat. El terme violència sexual també s'aplica com a concepte paraigua per descriure comportaments o actes contra una persona que contenen un element sexual i que, en certa manera, n'erosionen o perjudiquen la dignitat i l'autonomia. Així doncs, la violència sexual no es limita només a comportaments físics o de contacte, sinó que també engloba actes i comportaments no reconeguts per la llei com a delictes.

Agressió sexual:

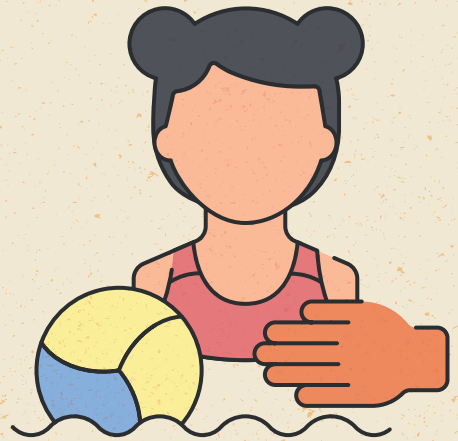
«ús de la **violència física i sexual** exercida contra les persones determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per **demostrar poder** i abusar-ne».

Assetjament sexual:

«comportament verbal, no verbal o físic **no desitjat**, d'**indole sexual**, que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte **d'atemptar contra la dignitat de la persona** o de crear-li **un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest**».

¹Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. DOGC 5123, de 02/05/2008
<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=491383>

La Llei Orgànica 10/2022, de garantia integral de la llibertat sexual², va eliminar el delictes d'**abús sexual** del Codi penal. Actualment qualsevol acte que atempti contra la llibertat o la indemnitat sexual d'una persona fet sense el seu consentiment és constituït d'un delictes d'**agressió sexual**.

La **violència sexual a l'esport**³ es defineix com un comportament envers un individu o un grup que inclou **comportaments sexualitzats** (verbals, no verbals o físics) **amb intenció o sense, legal o il·legal, basats en un abús de poder i confiança** i que és considerat per la víctima o per un espectador com a **no desitjat o coercitiu**. Tot i que l'autoria de les violències sexuals a l'esport en la gran majoria de casos és masculina, diversos estudis europeus recullen testimonis d'esportistes que han patit violències sexuals per part de dones quan encara eren menors d'edat.

²Llei Orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual. BOE núm. 215, de 07/09/2022. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2022/09/06/10/con>

³Alexander, K., Stafford, A., i Lewis, R. (2011). The experiences of children participating in organized sport in the UK. Edinburgh: Dunedin Academic Press, pàg 61. https://www.pure.ed.ac.uk/ws/portalfiles/portal/7971883/experiences_children_sport_main_report_wdf85014.pdf

Formes de violència sexual

Segons dades extretes del **projecte europeu VOICES** for truth and dignity⁴, en l'àmbit esportiu es produeixen les següents formes de violència sexual:

Violència sexual sense contacte físic

Fer **acudits sexistes**, bromes o insinuacions de caràcter sexual.

Cridar d'una manera que suggereixi **sexualització**.

Preguntar sobre qüestions **intimes** del cos, la roba o la vida privada.

Fer **observacions suggeridores**, mirades i missatges amb contingut sexual.

Fer **comunicacions** (trucades telefòniques, correus electrònics, etc.) **de contingut sexual** i de caràcter ofensiu.

Ús de **material pornogràfic al centre esportiu** de treball o d'imatges o fotografies de contingut sexual explícit.

Violència sexual Comportaments transgressors

Apropament inadequat.

Contacte inadequat.

Tocaments inadequats als entrenaments.

Massatges inadequats.

Convidar l'esportista individualment a casa, fer un àpat, una beguda, anar al cinema.

Exhibir-se i/o masturbar-se davant la persona afectada.

Pressionar, de manera insistent, per tenir **trobades sexuals**.

Fer **comentaris sexuals** ofensius.

Obtenir **imatges de parts íntimes** del cos d'una persona.

Requeriments de favors sexuals que condicionen la promoció o la permanència al club/equip.

Violència sexual amb contacte físic

Fer **petons** no desitjats.

Fer **carícies sexuals** no desitjades.

Mantenir **contacte** físic de naturalesa **sexual no desitjat**.

Intentar fer actes sexuals no desitjats.

Arraconar o **perseguir** algú amb proposicions o conductes sexuals.

Fer **actes sexuals** amb penetració **sense** el **consentiment** de la víctima amb o sense coerció.

⁴VOICES for truth and dignity. Projecte Erasmus+ Sport 2016-2018. <http://voicesfortruthanddignity.eu/es/>

La campanya del Consell d'Europa «Un de cada cinc» (2010)⁵ **alerta que un de cada cinc menors d'edat a Europa són víctimes d'alguna forma de violència sexual**. S'estima que en el **70-85 % dels casos qui la perpetra és algú de l'entorn de la persona menor d'edat**.

L'estudi sobre violència en l'àmbit esportiu elaborat en el context del **projecte CASES** (Child Abuse in Sport: European Statistics)⁶ exposa diversos tipus de violència interpersonal envers els infants:

Violència psicològica:

comportaments que causen dany a la salut psicològica o al desenvolupament mental o social dels joves (humiliants, amenaçadors o d'aïllament, etc.). Apareix en edats primerenques (a l'estudi, gairebé la meitat havien patit la pitjor experiència d'aquest tipus abans dels 14 anys).

Violència física:

actes que provoquen danys físics (colpejar, donar puntades de peu, sacsejar o obligar els i les esportistes a consumir drogues o a entrenar i/o competir quan no estan en condicions, etc.).

Violència sexual sense contacte o amb contacte:

continuum de comportaments des de comportaments sexuals no desitjats o coaccionats sense contacte corporal (assetjament sexual verbal, visual o digital, etc.) fins al contacte sexual violent (violació, etc.). Són més tardanes (apareixen en més proporció a partir dels 16 anys) que la resta de violències.

Negligència:

inclou no satisfer les necessitats físiques o psicològiques bàsiques d'un infant (no garantir que practiqui el seu esport en condicions segures, posar en risc la seva salut per no proporcionar supervisió o tractaments mèdics necessaris, etc.).

Les persones que perpetren aquests tipus de violències habitualment són persones conegudes i el més habitual és que siguin els mateixos companys o companyes, excepte en el cas de la negligència, en què els perpetradors més comuns són els entrenadors i entrenadores, que solen aparèixer en segon lloc en la resta de violències (excepte en la violència sexual amb contacte, on és més habitual que sigui altre personal esportiu).

⁵Quant mesura la infància a Catalunya?. Save the Children (2020). <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-01/Save%20the%20Children%20-%20Quant%20mesura%20la%20inf%C3%A0ncia.pdf>

⁶Hartill, M., Rulofs, B., Lang, M., Vertommen, T., Allroggen, M., Cirera, E., Diketmueller, R., Kampen, J., Kohl, A., Martin, M., Nanu, I., Neeten, M., Sage, D., Stativa, E. (2021). CASES: Child abuse in sport: European Statistics - Project Report. Ormskirk, UK: Edge Hill University. <https://sites.edgehill.ac.uk/cpsr/files/2021/11/CASES-Project-Report-EU.pdf>

Prevalença de les respostes més freqüents segons la forma de violència interpersonal contra nens, nenes i adolescents (IVAC)

Violència interpersonal psicològica

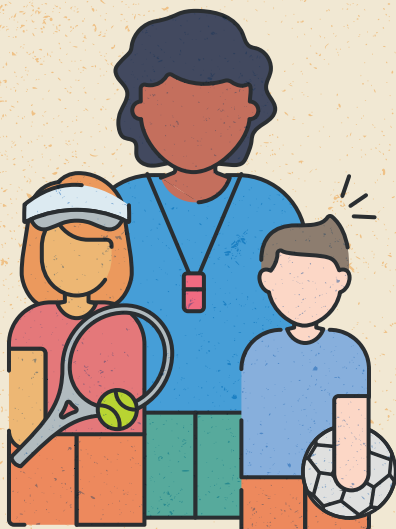
No van elogiar els meus esforços i èxits	42,3%
Em van humiliar o em van fer sentir inferior	38%
Em van ignorar o excloure	36,5%

Violència física interpersonal

Em van ordenar fer exercici com a forma de càstig o m'hi van forçar	29%
Em van pegar, bufetejar, empènyer o assaltar físicament d'una altra manera	17,6%
Em van ordenar jugar/participar/competir mentre estava lesionat/ada o malalt/a, o amb una intensitat o freqüència que era potencialment perjudicial per a la meua salut, o m'hi van forçar	15,8%

Negligència

Em van demanar o ordenar practicar l'activitat o participar-hi en condicions insegures, en condicions climàtiques extremes (calor o fred extrem) o on no es considerava la salut i la seguretat, on les instal·lacions i els equipaments eren insegurs o on s'ignoraven les regles de seguretat, o m'hi van forçar	17,3%
No em van proporcionar l'equip apropiat per rendir en la meua activitat de manera segura (p. ex. equip oficial o equip en bon estat)	16,3%
No em van proporcionar el suport adequat per garantir el meu benestar bàsic	13%

Violència sexual interpersonal sense contacte

Vaig ser sotmès/a a mirades inapropiades o mirades lascives

21,7%

Vaig ser objecte de comentaris obscens o sexuals, per exemple bromes sexuals, comentaris sobre el meu cos o insults sobre la meva masculinitat o feminitat

20,2%

Algú va exhibir el seu cos (per exemple els genitals, els pits o les natges)

13%

Violència sexual interpersonal amb contacte

Em van besar / demanar o ordenar besar algú, o m'hi van forçar

10%

Vaig tenir contacte genital amb algú (incloent-hi masturbació)

9%

Vaig prendre part en sexe vaginal o anal, o temptativa (amb un objecte o una persona)

8%

Per a més informació:

<https://sites.edgehill.ac.uk/cpss/projects/child-abuse-in-sport-european-statistics-cases/>

Detecció i visibilització: grooming process

La dificultat de prevenir la violència sexual rau en el perfil de la persona agressora, que no és algú que a simple vista tothom reconegui com a tal. El **procés de preparació de la víctima, la família i l'entorn per part de la persona agressora descrit com a procés de ciberassetjament pedòfil (grooming process)** comporta tres fases:

1a fase: preparació de la víctima

- La violència sexual s'emmarca en una dinàmica d'**abús de poder i de confiança** per part d'un càrrec jeràrquic que ostenta un grau important d'expertesa en el món de l'esport. Això fa que siguin més indetectables.
- El perfil de la persona agressora i la creació d'**espais de confiança**: els qui abusen sovint es comporten de manera exquisida, solen tenir ascendència i reconeixement dins dels clubs i les entitats.
- Escurçament de la distància interpersonal i confusió de la víctima. Tenen èxits esportius, són intel·ligents, sociables, tenen lligams i tenen l'afecte de l'entorn familiar de la víctima.

2a fase: preparació de la família

- Accions d'**assetjament** més freqüents i intenses.
- Acostament del perpetrador o la perpetradora a l'**entorn familiar** i cerca de confiança.
- Assegura el **silenci** de la víctima i la seva **lleialtat**.
- **Aïllament** de la víctima.

3a fase: preparació de l'entorn esportiu

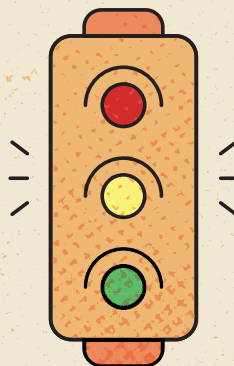
- Abusos sexuals **continuats**.
- Consumació de l'aïllament de la víctima que, impotent, **perd autoestima** i confiança.
- És un procés llarg en què el perpetrador o la perpetradora no avança si no ha assegurat la fase anterior.

La persona agressora no sol passar a una altra fase si abans no ha pogut constatar que la víctima romandrà en silenci. Algunes víctimes aconsegueixen trencar aquest cercle i són capaces de sortir-ne. Malauradament, l'evidència ens demostra que, per diferents motius, hi ha molts nois i noies que no ho aconsegueixen.

Prevenió de les violències sexuals

Situacions de risc i accions preventives a les entitats esportives

A continuació es presenten resumides les principals situacions de risc relacionades amb els espais i les activitats esportives i les accions preventives per fer-hi front.

Espai / activitat

Espai esportiu (gimnàs, piscina, sala de joc, pista, sala de fitness, etc.)
i

activitat esportiva (entrenaments, competicions, sessions tecnicotàctiques, etc.)

Situació de risc

Tracte preferencial, perjudicial o diferent entre esportistes per part d'una persona superior, entrenador o entrenadora, o responsable.

Abús de poder per part d'entrenadors o entrenadores, persones de la direcció o **discriminació entre grups d'iguals**.

Situació de violència

Abans o després dels entrenaments i/o les competicions, quedar-se amb un o una esportista en un espai de la instal·lació amb **porta tancada** amb o sense clau.

Passar estones amb un o una esportista en **espais apartats** de la instal·lació.

Accions preventives

Respectar l'esportista i la seva identitat, corporalitat i intimitat.

Tractar de manera **igualitària** els i les esportistes.

Evitar entrenaments o **sessions** de millora **individualitzades** de manera continuada.

Crear **espais segurs i de confiança** entre diverses persones adultes i el grup d'iguals.

Assignar una **persona de referència** que atengui les preocupacions dels i les esportistes.

Espai / activitat

**Vestidors, dutxes,
lavabos**

Situació de risc

Espai de més **intimitat** per a esportistes: canviar-se, dutxar-se, preparar-se per a l'entrenament, etc.

Situació de violència

Apropament inadequat i sense respecte de la intimitat dels i les esportistes per part d'entrenadors i entrenadores, grup d'iguals i persones externes.

Bromes rreferents al físic, tant verbals com amb enregistrament d'imatges.

Una persona adulta es canvia o dutxa al **mateix vestidor** on es canvia o dutxa un grup d'esportistes menors d'edat.

Accions preventives

Evitar accions als vestidors que es puguin fer en **espais oberts** (xerrades, avisos, tàctiques, etc.)

Evitar que entrenadors, entrenadores i esportistes **comparteixin vestidor**.

Si és necessari entrar als vestidors, tenir sempre la **companyia** d'una altra persona adulta.

Picar sempre a la porta abans d'entrar.

Respectar els **drets d'imatge** de l'esportista.

Limitar l'**ús dels mòbils** als espais d'intimitat o les instal·lacions esportives.

**Sales d'infermeria o
fisioteràpia**

Atenció habitualment personalitzada.

Espais poc concorreguts que necessiten certa intimitat segons el tipus de tractament.

Apropament inadequat i sense respecte de la intimitat.

Utilitzar l'**excusa** de la necessitat del massatge per alleugerir el dolor físic per tocar les parts íntimes de l'esportista.

Informar les persones responsables de l'esportista.

Fer sessions i tractaments amb la **porta oberta** i sempre en **presència** d'una altra **persona adulta**.

Espai / activitat

Situació de risc

Situació de violència

Accions preventives

Viatges i desplaçaments

Esportistes lluny del **context habitual esportiu**, familiar i social i creació de **relacions no saludables** de dependència entre l'entrenador o entrenadora i l'esportista.

Viatges o concentracions amb un únic o una **única esportista**.

Moments que permeten tractar qüestions de **l'àmbit privat** de la persona traspasant el vincle esportiu entre entrenador o entrenadora i esportista.

Apropament **inadequat** a l'esportista.

Una persona adulta entra a l'habitació d'esportistes **sense trucar ni avisar**.

Una persona adulta roman un temps a **l'habitació d'esportistes**.

Una persona adulta fa un **massatge** a la seva habitació o a l'habitació d'esportistes amb la porta tancada.

Evitar viatges o **desplaçaments individualitzats**.

Si és necessari fer un desplaçament, **informar** sempre les persones responsables de l'esportista.

Informar les persones responsables de l'esportista sobre **l'organització** dels viatges.

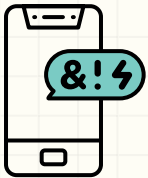
Organitzar sempre **habitacions separades** entre entrenadors i esportistes. Establir **normes** per a les entrades i les sortides de persones adultes de les habitacions d'esportistes.

Permetre que l'esportista es pugui **comunicar amb la família**, sense aïllament.

Si cal fer **reunions** o trobades d'equip o amb esportistes individuals no fer-les a les habitacions, fer-les sempre **en espais oberts**.

Espai / activitat

Xarxes socials i canals de comunicació

Situació de risc

Amistat en xarxes socials compartint informació de la **vida privada**.
Utilitzar de **manera inadequada** els canals de comunicació (WhatsApp, Facebook, Instagram, etc.).

Situació de violència

Trucades telefòniques, correus electrònics, WhatsApp, etc., **amb contingut sexual** i de caràcter **ofensiu**.
Obtenir **imatges de parts íntimes** del cos de l'esportista.

Accions preventives

Definir quins seran **els canals de comunicació** durant la temporada. En el cas de menors d'edat, el contacte serà amb les persones que en siguin **responsables**.
Evitar que en canals de comunicació amb esportistes hi hagi una **única persona** responsable, entrenador o entrenadora.
Evitar la comunicació individualitzada de la persona responsable, entrenador o entrenadora amb els i les esportistes.
Utilitzar els grups de comunicació exclusivament per a temes vinculats amb la **pràctica esportiva**.
Signar **contractes específics**, si es tracta de menors d'edat, que garanteixin el **tractament de dades i imatges**.

Recomanacions per a la prevenció

Comunicar

de manera clara
«els límits» en
les relacions
interpersonals amb
els quals s'identifica
l'entitat.

Evitar la concentració de poder,

sobretot
en relació amb
les decisions de
continuitat laboral,
en una única persona
adulta. Aquesta
situació pot impedir
que les persones
que siguin testimonis
o detectin alguna
situació de violència
sexual la manifestin.

Canviar

l'entrenador o
l'entrenadora d'un
mateix equip o
grup, com a màxim,
**cada dues o tres
temporades.**

Comptar

amb
la **col·laboració de
supervivents** de
violència sexual per
detectar-la i abordar-
la en els equips
esportius de menors
d'edat de l'entitat.

Observar

i
preguntar als i les
esportistes menors
d'edat membres de
l'entitat sobre **les
dinàmiques de les
relacions** en el grup en
diferents períodes de
la temporada.

Trencar

l'**aïllament** que
poden comportar
algunes relacions
entre entrenador
o entrenadora i
esportista. Vetllar
perquè sempre hi hagi
alguna altra persona
adulta de referència
i de confiança per als
menors d'edat fora de
la influència del cos
tècnic.

Vetllar perquè a
les estades esportives
i a les concentracions
fora de casa hi hagi
**més d'una persona
adulta.**

Informar sobre
**qualsevol conflicte
d'interès** per tal que
no hi hagi una única
persona amb poder
per prendre decisions
en relació amb la
possible persona
perpetradora.

Investigar
**comportaments i/o
situacions anòmales**
fins al final sempre
que hi hagi algun
dubte o preocupació.
Això afavorirà la
transparència i la
resolució de les
situacions.

Actuacions des de les entitats esportives

Pautes orientatives d'actuació davant de la revelació de casos de violència sexual

Activar el **procediment i protocol d'actuació** davant de situacions de violència sexual.

Escotar. No interpretar sinó fer una **escolta activa**. Prestar atenció a la **comunicació no verbal**. Deixar que l'infant, jove o persona adulta s'expressi sense interrupcions.

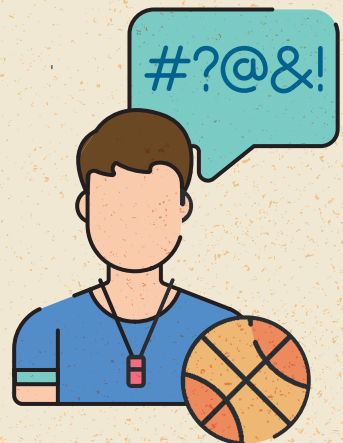
Derivar. És important conèixer els serveis d'atenció existents per tal de poder aconsellar i derivar la persona adulta o menor d'edat que es troba en situació de violència a fi que trobi un recurs especialitzat i adequat a la seva edat.

Mostrar que tenim cura de la víctima, que ens importa el que ens està explicant sense jutjar ni posar en dubte. El **llenguatge corporal** ha de ser d'obertura i d'empoderament. Frases com «avui has demostrat un gran coratge» són molt apropiades.

Ajudar la persona a pensar i ordenar les seves idees. Mantenir sempre una **actitud autorreflexiva** per evitar justificar, minimitzar, normalitzar o tolerar la violència sexual. No emetre **judicis de valor** sobre el que ens està explicant. No prometre mai una solució sense investigació. No transmetre angoixa a la persona que ens està explicant el cas.

Oferir i percebre. Obrir la mirada i observar amb atenció. Oferir un espai adequat i generar un **clima de confiança i seguretat**. Escotar activament la persona sense forçar-la. En cap cas culpar l'infant, jove o persona adulta de la violència sexual que ha patit o està patint.

Acompanyar. Reconèixer els nostres límits i **demanar ajuda**. No som terapeutes ni jutges. No estem sols.

Actuacions per treballar la prevenció i la detecció de la violència sexual

Des de les entitats esportives podeu:

→ Fer una declaració de principis de l'entitat que:

- **Reconegui** l'existència de la violència sexual en el context esportiu i que cal prevenir-la, detectar-la i abordar-la també des de la vostra entitat.
- **Mostri suport als/els supervivents** de la violència sexual al món de l'esport.

→ Elaborar un protocol d'actuació que inclogui els procediments específics que cal seguir en cas de detectar indicis o sospites que es pot estar produint o s'ha produït alguna situació de violència sexual o en cas de revelació de violència sexual a l'entitat.

→ Elaborar i difondre codis de conducta i normatives específiques dels diferents àmbits esportius (entrenaments, vestidors, viatges, etc.) que delimitin les funcions dels cossos tècnics i de les persones adultes que formen part de l'entitat i l'entorn de l'esportista. Fer que tothom (ja sigui menor o major d'edat) les conegui i les signi per tal de formar part de l'entitat.

→ Crear la figura del delegat o delegada de protecció per garantir el benestar d'infants i adolescents a l'entitat. Aquesta persona no hauria de ser part rellevant del sistema esportiu, però sí que hauria de tenir relació directa amb la junta directiva i/o amb els agents que tinguin responsabilitat legal a l'entitat. Coneixedora de l'entorn, amb capacitat d'escoltar i generar confiança.

→ Organitzar jornades formatives, tallers i xerrades sobre la prevenció, la detecció i l'actuació davant la violència sexual per a tots els estaments de l'entitat (personal tècnic, administratiu i de serveis, esportistes, famílies, etc.) amb professionals experts:

- **Activitats de formació** per a cossos tècnics.
- **Xerrades divulgatives** per a esportistes i les seves famílies.

→ Donar suport actiu i compartir les campanyes institucionals al voltant del **Dia Internacional contra l'Homofòbia** (17 de maig), el **Dia Internacional per a la Prevenció de la Violència i el Maltractament Infantil** (19 de novembre), el **Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones** (25 de novembre) i altres campanyes de sensibilització.

Línies i serveis d'atenció de la Generalitat de Catalunya

Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya

Polícia de la Generalitat

<http://112.gencat.cat/ca/inici/>

Servei universal, gratuït i permanent d'atenció a la ciutadania mitjançant trucades d'urgència que dona resposta immediata. La trucada d'emergència posa en marxa un procés per atendre-la amb la màxima eficàcia i velocitat possibles.

112
emergències

Línia telefònica 900 900 120 contra la violència masclista

Direcció General per a l'Eradicació de les Violències Masclistes

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencias-masclistes/linia-datencio-contra-la-violencia-masclista-900-900-120->

Telèfon gratuït, confidencial i permanent que atén les demandes relacionades amb qualsevol forma de situació de violència de gènere, les peticions d'informació de dones que viuen situacions de violència, i sobre els recursos existents a Catalunya en matèria d'assistència a la violència contra les dones.

Atenció a les violències masclistes
900 900 120
Truca, parla, explica

Contacte: 900900120@gencat.cat

Tel.: +34 93 483 10 00

Telèfon Infància respon 116 111

Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)

<https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits-tematics/infancia-i-adolescencia/proteccio-a-la-infancia-i-adolescencia/maltractaments-dinfants-i-adolescents/infancia-respon/telefon-infancia-respon-116-111/>

Telèfon gratuït, confidencial i permanent que té l'objectiu de prevenir i detectar els maltractaments d'infants i adolescents prestant una atenció especial als casos d'assetjament a les escoles, ciberassetjament, violència masclista en adolescents i abusos sexuals. Mitjançant aquest servei, la DGAIA posa en marxa l'activació dels protocols que corresponguin i mobilitza l'equip al qual li pertoca actuar.

116 111
Infància Respon

Contacte: infanciarespon.bsf@gencat.cat

Tel.: 116 111

Serveis d'Intervenció Especialitzada (SIE)

Direcció General per a l'Eradicació de les Violències Masclistes

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencies-masclistes/serveis-dintervencio-especialitzada-en-violencia-masclista-SIE/>

Els SIE són serveis d'intervenció especialitzada que ofereixen atenció a les dones que es troben en situació de violència masclista i als seus fills i filles. S'adreça a les dones, infants i adolescents que han estat o estan en situacions de violències masclistes, i a altres persones del seu entorn que en siguin testimonis o víctimes.

Contacte: vegeu el contacte del territori

Serveis d'Atenció Integral (SAI LGBTI)

Direcció General de Polítiques Públiques LGTBI

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/lgbti/Serveis-i-tramits-de-la-Xarxa-dAtencio-Integral-SAI/>

Els SAI són serveis territorialitzats que tenen l'objectiu de sensibilitzar i informar persones i entitats per tal de mostrar la diversitat d'orientació sexual i d'identitat de gènere i prevenir la LGTBI-fòbia. Atenen situacions de discriminació i, també, qualsevol necessitat d'acompanyament, suport o informació en relació amb la diversitat sexual i de gènere.

Contacte: arealgbti.igualtat@gencat.cat

Tel.: +34 93 228 57 57

Gabinet de Gènere

Consell Català de l'Esport

<http://esport.gencat.cat/ca/inici/>

Àrea de referència en qüestions d'esport i gènere i en l'aplicació de polítiques transversals. Assessorament a entitats esportives i a persones vinculades amb l'esport sobre qüestions relacionades amb la perspectiva de gènere en els diversos àmbits d'actuació de l'administració esportiva.

Contacte: esportigenere@gencat.cat

Tel.: +34 93 480 49 00

Comissió d'Igualtat

Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya

http://inefc.gencat.cat/ca/inefc_barcelona/coneix_inefc/comissio_igualtat/

Té com a missió donar suport i fer el seguiment de les polítiques de democràcia, justícia, igualtat, respecte i solidaritat en la comunitat universitària. També assessora i forma les entitats esportives en el foment de la igualtat i la incorporació de la perspectiva de gènere.

Contacte: igualtat.inefcbcn@gencat.cat

Tel.: +34 93 425 54 45

Entitats de referència i assessorament

Fundació Vicki Bernadet

<https://www.fbernadet.org/>

Atenció integral de l'abús sexual de persones adultes i infants i adolescents en tres àmbits: atenció terapèutica i jurídica, formació i assessorament psicològic.

Contacte: info@fbernadet.org Tel.: +34 93 318 97 69

FUNDACIÓ
**VICKI
BERNADET**

Plataforma PrevenSI

<http://prevensi.es/>

Plataforma especialitzada en a la prevenció de l'abús sexual infantil que posa a l'abast diferents estratègies d'intervenció i professionals especialitzats.

Contacte: info@prevensi.es Tel.: 900 440 443

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

<https://mon.uvic.cat/greaf/greaf/>

El Grup de Recerca en l'Esport i l'Activitat Física (GREAF) és expert en l'àmbit de les violències sexuals que es produeixen en la pràctica esportiva de menors i de persones adultes.

Contacte: violenciasexual.greaf@uvic.cat Tel.: +34 93 886 12 22

UVIC
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

Fundació Barça

<https://fundacio.fcbarcelona.cat/sistema-de-proteccio-de-la-infancia>

Entitat de referència que destaca pel seu sistema de protecció de la infància que reflecteix el compromís del FC Barcelona amb el respecte als drets dels infants i adolescents i amb la creació d'una societat més justa i protectora.

Contacte: fundacio@fcbarcelona.cat Tel.: +34 93 496 75 51

Fundació Assistència i Gestió Integral (AGI)

<http://www.fundacioagi.org/>

Fundació beneficoassistencial que treballa en la prevenció, la intervenció, la formació, la sensibilització i la investigació per a col·lectius i persones vulnerables, especialment víctimes de violència masclista infants i joves o persones en risc d'exclusió social.

Contacte: info@fundacioagi.org Tel.: +34 93 488 08 45

Notes

**Generalitat
de Catalunya**